

Kázání Petra Vacíře,

Základ kázání: Marek 10 42-45

Ježíš je zavolal k sobě a řekl jim: „Víte, že ti, kdo platí u národů za první, nad nimi panují, a kdo jsou u nich velcí, utlačují je. Ne tak bude mezi vámi; ale kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď vaším služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první, buď otrokem všech. Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“

V tomto textu zastihujeme Ježíše a jeho učedníky ve chvíli, kdy se vydávají společně do Jeruzaléma. Jen představy o té cestě mají dost odlišné. Ježíš už ví, co ho čeká. Ví, že brzo bude souzen a zabit. Jeho učedníci si představují něco dočista jiného – Ježíš vstoupí do Jeruzaléma a stane se králem. Sice asi nevěděli, jak to bude vypadat, ale věděli přesně, že se ujmou po boku Ježíšově vlády a moci. Konečně se jim dostane uznání a zajištění.

Už v předcházející kapitole se můžeme dočíst, že mezi nimi vypukl spor o to, kdo je větší. A těsně před tím, než Ježíš vyřkne tato slova, se opět rozhoří spor o prvenství, který tentokrát iniciují bratři Zebedeovi, protože si jdou o místa vedle Ježíše požádat přímo. Je zkrátka důležité, kdo bude v tom království, které si představují, výš. Je to spíš dětské jednání, ale Ježíš reaguje překvapivě klidně, to u něj popravdě nebylo vždy pravidlo. Oba bratry poučí, že přidělovat místa vedle sebe není v jeho moci.

Oba bratři tím vyvolají velkou nevoli ostatních apoštolů a není divu – všichni totiž chtěli to samé. Řečeno bez obalu, chtějí funkce a moc a kdo bude sedět blíže králi, ten jich bude mít víc. Konečně si vynahradí všechny ztráty a těžkosti po těch letech trmácení a nezajištěného života s Ježíšem. Ježíš o tom skutečně mluví, jenže oni to chápou úplně jinak, po svém.

Jenže logika Božího království není logikou tohoto světa. Úspěch v tomto světě znamená něco úplně jiného než úspěch v Božím království. Funkce obdařené penězi, vlivem a mocí tam nemají. A Ježíš formuluje pro své následovníky radikálně nové pravidlo – kdo chce být skutečně první, musí se stát služebníkem. A současně to klade do protikladu ke státům a vrchnostem, kde první panují a velcí utlačují. „*Ne tak bude mezi vámi*“, zdůrazní.

Po dvou tisících letech křesťanství můžeme říci, že právě tak to ale bylo. Ne asi od začátku, ale jakmile se křesťanství stalo součástí státní moci, někdy ve čtvrtém století, převzalo i její strukturu. Ve středověku byl již papež čistě mocenskou figurou, který panoval a utlačoval, stejně jako většina církevních mocipánů. Biskupové, faráři a všichni, co měli církevní úřady se stávali vykonavateli moci, někdy velmi brutální. Jakýkoli odpor byl krutě trestán.

Evangelické církve začaly o něco lépe, ale zakrátko už se církevní vrchnosti také prosazovaly s mocí a násilím nebo alespoň žehnaly násilí světské moci. Tyhle časy jsou díky Bohu minulostí, alespoň v Evropě. Ale v mnohých církvích a sborech se stále moc zneužívá. Vždyť co jiného jsou případy sexuálního zneužívání? Nebo trestání za jiný pohled na etické otázky, vystavení posměchu, nátlak a vůbec praktiky, které patří spíš do podsvětí než církve.

A leckde je členy církve manipulováno nebo jsou všemožně utiskováni, aby se dosáhlo jejich plné poslušnosti. V takových církvích se sice hodně mluví o pravé víře a věrnosti Písmu, ale Ježíšova slova „*ne tak bud' mezi vámi*“ tam vážně brána nejsou. V naší malé a demokratické církvi takových případů moc není, jen je pořád třeba mít na paměti, že pokušení zneužívat moc je příliš silné a lákavé.

I z těchto důvodů je jen dobře, když církve ztrácejí reálnou moc. A kde se tomu snaží zabránit a zabetonovat se mocenských pozicích za jakoukoli cenu, dopadá to nakonec velmi špatně. Příklad nakonec lze vidět v Polsku, kde nedávno všudypřítomná a mocná katolická církev ztrácí členy i duchovní rok od roku rychleji. Tudy cesta zjevně nepovede. Když teď odumírají kdysi mocné církevní struktury, není potřeba je příliš oplakávat. Všechny církve ztrácejí více či méně členy a své pozice ve společnosti. Někde je to považováno za tragédii a smrt církve nebo dokonce křesťanství, prostě zmar. Ale já bych vám chtěl nabídnout jiný pohled. My v tom všem totiž nemusíme vidět konec, ale příležitost k novému začátku.

Myslím, že náš text můžeme použít jako inspirativní návod k tomu, jak uchopit dobře budoucnost církve. Není to žádná vysoká teologie, ale zas to nepotřebuje tolik poradních sborů, komisí a zasedání.

Měli bychom vyjít z toho, že v samém centru církevního života a církve samé má být služba. V nejrůznějších formách. Tou první je bohoslužba, kde Bůh slouží nám a my Bohu. Měli bychom znovu více chápat bohoslužbu ne jako výkon kazatele, kterého se ostatní více či méně pasivně účastní jako diváci, ale mnohem více jako společnou službu, společné dílo, tak jako se společně modlíme a zpíváme.

Ve středu evangelia, tedy té pro nás nejdůležitější zprávy, pak stojí služba druhým lidem, našim bližním. Slovo „služba“ není zrovna oblíbené, ale jde o praktický projev lásky k bližnímu. Protože víra vede nezbytně k druhým lidem, ke službě. Je to tedy projev lásky, která není jen slovem nebo citem, jež rychle pomine. Křesťanská víra není rozhodně nějaký soukromý projekt spásy, ale znamená vždy pozvání do společenství, do vztahů, do služby.

Službu bychom ale neměli vnímat jako otroctví, ani jako úkoly, které musíme každý den splnit a vykázat. Tak to určitě není. Privilegiem křesťanů je, že mohou sloužit ve svobodě, jak připomíná apoštol Pavel v listu Galatským: „*Nemějte svobodu za příležitost k prosazování sebe, ale služte v lásce jedni druhým*“ (Gal 5,13). A pokud by nám slovo „*služba*“ přišlo stále obtížné, můžeme to nazvat pomoc nebo podpora, v nouzi, strachu, v obtížných životních situacích. Nejde o sebeobětování ani heroický výkon, někdy stačí prostě být tu - pro někoho smutného nebo zoufalého, být s ním, být blízko, poslouchat a třeba i mlčet, ale být tu pro... toho, kdo to potřebuje.

Církev by se měla stát místem, kde se nikdo nepřehlídí, kde se nezapomíná, kdo je v nouzi. V době, kdy jsou vztahy stále slabší, vítězí ostré lokty, roste sobectví, skupinové i národní, by církev měla být prostorem, který tomu odolává. Který je bezpečný, který má svou kvalitu, založenou právě na službě jedněm druhým. A pokud budeme brát Ježíšova slova o službě vážně, může se nám to povést.

Protože kdo slouží a slouží v křesťanské lásce, ten je jeho nejlepším svědkem. Ve sboru by se proto měly budovat vztahy, dobré vztahy, kdy záleží na druhém, kdy nás

zajímá a to nejen společensky, ale kdy nás zajímá i jeho nouze. Protože tak se mají chovat k sobě Boží děti. Dobré a přátelské společenství, kde první jsou občas poslední a ti poslední zase první, to je společná služba a tomu Bůh žehná. To má budoucnost.

A pak je tu ještě jedno, čím dál naléhavější téma – služba církvi a sboru, protože to se týká úplně všech. Zažíváme novou realitu – jsme stále víc a více odkázáni na sebe a není nás mnoho. Církev i sbory budou muset využívat výrazně více služeb svých členů, kteří na sebe budou brát dobrovolně službu – varhaníci, učitelé nedělních škol, kostelníci, výpomocní kazatelé, spolupracovníci diakonie a mnozí další tak slouží již dnes. A vzhledem k tomu, jaké jsou mzdy zaměstnanců diakonie a farářů a co dělají nad rámec svých povinností, platí to částečně i pro ně.

Jsou sbory a společenství, kde už mají jen to, co si sami udělají a zorganizují a zvenčí jim nikdo moc nepomáhá. Jenže právě v tom vidím skutečnou církev. Je totiž lehké vzdát to a rozpustit, to umí každý. Ale sloužit tam, kde to není snadné a kde není jasná budoucnost, to je služba, která má svou hodnotu. Není to záruka, že sbor přetrvá, ale tam kde to nevzdávají, zaslouží si solidaritu a reálnou pomoc těch bohatších a větších. A i tímto nastavením církev má vytvářet prostor, kde se slouží.

Církev jako celek na odpis není, ani ta naše, a snad už se tím ani tolik nestraší jako před pár lety. Máme sbory, kde počet členů roste, kam přicházejí noví lidé a tam je zas důležité, aby nezůstávali na straně nebo opomenuti. A protože jsme poměrně otevření, přicházejí k nám i lidé, kterým se v jiných společenstvích dýchalo těžko, nebo byli zraňováni těmi, kdo zneužívali svou moc. Často mají velmi špatné zkušenosti a někdy se podaří zabránit tomu, aby to s křesťanstvím vzdali úplně. My se často zabýváme výhrůzkami těch, kteří chtějí odejít, pokud se schválí na synodu to či ono, ale spíš bychom se měli zabývat tím, kolika křesťanům jsme takto poskytli nový domov a jako v tom pokračovat. To je také služba naší církve, když tvoří bezpečný a svobodný prostor pro všechny, kdo o něj stojí.

Když se vydáme po těchto cestách a zůstaneme otevření a nebudeme sami nad sebou lámat hůl, můžeme oslovit mnohé hledající. V Praze je to samozřejmě také jednodušší, ale může se to dařit i jinde. Možná vazby na sbor nebudou už tak pevné, ale každý sbor může mít okruh přátel nebo sympatizantů, kteří také rádi s něčím pomohou. Je to jako v diakonii, tak už by vůbec nemohla fungovat bez lidí, co o církvi nic nevědí nebo skoro nic, ale účastní se této služby. Vy to tu znáte sami nakonec lépe, ostatně tento dům, kde se konají bohoslužby i se slouží v diakonii, to je skutečný dům Boží.

Církev se ocitla v těžké situaci, o tom žádná, ale lamentace těch, kteří v tom vidí její konec a bájí o jakýchsi zlatých časech křesťanství, jsou marné. Tomáš Halík ve své poslední knize Odpoledne křesťanství ukazuje, že církev prožívá svůj velikonoční příběh. Ti kdo vidí jen úbytek členů, ztrátu významu a velké existenční potíže, vidí jen Velký pátek. Staré struktury lidové církve umírají, ale za tím se rodí již něco nového. My nejsme na konci, ale na prahu nového začátku. Protože jestli o našem Bohu můžeme říci něco s jistotou, a moc toho není, ale tohle můžeme – náš Bůh je Bohem nových začátků.

Církev služby, kde se v křesťanské svobodě slouží ve všech možných formách, ta má budoucnost, ta si zaslouží nový začátek, tomu Bůh žehná. Kde se jen pokoušejí obnovovat bájnou minulost a zachránit mocenské pozice církve za každou cenu, tam buší na dveře, které Bůh jednou pro vždy zavřel. To budoucnost nemá.

My víme, že Bůh sám také lidem jen nepanuje, ale i slouží. Protože jeho syn přišel, aby sloužil. A prokázal nám tu největší službu, když se vydal cestou kříže, protože nám tím přinesl svobodu a život Božích dětí. Tím se skutečně stal služebníkem služebníků. A když ho budeme na jeho cestě následovat, tak můžeme svobodně sloužit, tam kde to je potřeba.

Církev se musí vydat na nové cesty, které nejsou popravdě snadné ani vyrovnané, ale když budeme následovat Ježíše, nemůžeme na nich zabloudit a dojdeme k cíli, k němu samému.

Amen.